

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
โครงการปริญญาโท ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

Abstracts of Master's Theses
Graduate Program in Linguistics, Thammasat University
Academic Year 2000

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแสดงหัวเรื่องในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (A Linguistic Study of Topic Markers Used in Birthday Speeches of His Majesty King Bhumibol Adulyadej)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวรุ่งรัตน์ พรรัตนกำจาย (Miss Roongrat Pornrattanakumjai)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่อง (topic marker) และลักษณะภาษาแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่อง (topic shift marker) ที่ปรากฏในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานเนื่องในโอกาสต่างๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2531 ถึง ปีพุทธศักราช 2539 รวมระยะเวลา 9 ปี

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะภาษาที่ใช้แสดงหัวเรื่อง และหัวเรื่องย่อยมี 3 ลักษณะ คือ 1) วลี พบการใช้วลีทั้งหมด 6 ประเภท คือ นามวลี กริยาวลี กาลวลี บุพบทวลี สถานวลี และวลีแสดงลำดับจัดประเภท โดยวลีที่ปรากฏทั้งในระดับหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย ได้แก่ นามวลี กริยาวลี กาลวลี และบุพบทวลี สำหรับสถานวลีและวลีแสดงลำดับจัดประเภท ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องย่อยเท่านั้น 2) ประโยค พบประโยคทั้งหมด 3 ประเภทที่ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคขยายที่มีคำว่า “ที่” อยู่ต้นประโยค ซึ่งประโยคบอกเล่า พบ 2 ลักษณะ คือ ประโยคบอกเล่ามีเนื้อความรับรอง และประโยคบอกเล่ามีเนื้อความปฏิเสธ ประโยคที่ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องพบ 2 ประเภท คือ ประโยคบอกเล่ามีเนื้อความรับรอง และประโยคขยายที่มีคำว่า “ที่” อยู่ต้นประโยค ในขณะที่ประโยคที่ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องย่อยพบ 4 ประเภท คือ ประโยคบอกเล่ามีเนื้อความรับรอง ประโยคบอกเล่ามีเนื้อความปฏิเสธ ประโยคคำถาม และประโยคขยายที่มีคำว่า “ที่” อยู่ต้นประโยค 3) การใช้ลักษณะภาษาซ้อนกัน พบว่ามีลักษณะภาษาที่ปรากฏร่วมกันเพียงลักษณะเดียว คือ คำเชื่อมแบบคล้องตามปรากฏร่วมกับกริยาวลี ซึ่งปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องย่อยเท่านั้น

ส่วนลักษณะภาษาแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อยนั้น จากการศึกษาพบว่ามีลักษณะภาษาแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย 4 ลักษณะ คือ 1) วลี พบวลี 3 ประเภทที่ใช้เพื่อแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องและ

หัวเรื่องย่อย คือ กาลวลี พิเศษวลี และวลีแสดงลำดับจัดประเภท ซึ่งวลีแสดงลำดับจัดประเภทปรากฏเพื่อแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยเท่านั้น ไม่ปรากฏในระดับหัวเรื่อง 2) คำเชื่อม พบการใช้คำเชื่อม 4 ประเภทที่ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องคือ คำเชื่อมแบบขัดแย้ง คำเชื่อมแบบสรุปความ คำเชื่อมแบบคล้ายตาม และคำเชื่อมแบบแสดงความต่างตอน ส่วนคำเชื่อมที่ปรากฏเพื่อแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยพบทั้งหมด 9 ประเภท คือ คำเชื่อมแบบเงื่อนไข คำเชื่อมแบบขัดแย้ง คำเชื่อมแบบสรุปความ คำเชื่อมแบบคล้ายตาม คำเชื่อมแบบแสดงความต่างตอน คำเชื่อมแบบแจกแจงความ คำเชื่อมแบบแสดงตัวอย่าง คำเชื่อมแบบแสดงเหตุผลและคำเชื่อมแบบให้เลือก 3) ลักษณะภาษาซ้อนกัน พบลักษณะภาษาซ้อนกันที่ปรากฏเพื่อแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องเพียงลักษณะเดียว คือ คำเชื่อมแบบแสดงความต่างตอนปรากฏร่วมกับกาลวลี ส่วนลักษณะภาษาซ้อนกันที่ปรากฏเพื่อแสดงหัวเรื่องย่อยพบทั้งหมด 5 ลักษณะ คือ คำเชื่อมแบบแสดงตัวอย่างปรากฏร่วมกับกาลวลี คำเชื่อมแบบคล้ายตามปรากฏร่วมกับกาลวลี คำเชื่อมแบบขัดแย้งปรากฏร่วมกับกาลวลี คำเชื่อมแบบแสดงความต่างตอนปรากฏร่วมกับกาลวลี และกริยาวลีปรากฏร่วมกับคำเชื่อมแบบแสดงความต่างตอน 4) การที่ไม่มีลักษณะภาษาใดๆ แสดงในการเปลี่ยนเรื่องพูดพบว่าปรากฏทั้งในระดับหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย

ส่วนในการเปลี่ยนเรื่องพูดพบทิศทางในการเปลี่ยน 2 ทิศทาง คือ การเปลี่ยนเรื่องพูดในแนวนอน (paratactic manner) และการเปลี่ยนเรื่องพูดในแนวตั้ง (hypotactic manner)

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าการย้อนกลับไปพูดถึงเรื่องเดิมที่เคยกล่าวไปแล้ว ซึ่งพบลักษณะภาษาแสดงการย้อนกลับไปพูดถึงเรื่องเดิม 3 ลักษณะ คือ 1) วลี พบการใช้วลีเพียงประเภทเดียว คือ กาลวลี 2) คำเชื่อม พบการใช้คำเชื่อม 5 ประเภท ได้แก่ คำเชื่อมแบบแสดงเงื่อนไข คำเชื่อมแบบขัดแย้ง คำเชื่อมแบบสรุปความ คำเชื่อมแบบคล้ายตาม คำเชื่อมแบบแจกแจงความ และ 3) การที่ไม่มีลักษณะภาษาใดๆ แสดงในการย้อนกลับไปพูดถึงเรื่องเดิมที่เคยกล่าวไปแล้ว

Abstract

The purpose of this thesis is to investigate topic markers and topic shift markers used in birthday speeches of His Majesty King Bhumibol Adulyadej on the 4th December, 1988 – 1996.

Results of the analysis show that there are 7 levels of marking including one topic level and six sub-topic levels.

The findings reveal that topic markers and sub-topic markers used consist of 3 features (1) The phrase consists of noun phrases, verb phrases, temporal phrases, locational phrases, prepositional phrases, and enumerative and categorized phrases. (2) The sentence consists of statements, questions and relative clauses beginning with “*thi*”. (3) The participation of two linguistic features occurs a continuative conjunction appears with a verb phrase.

Study of topic shift markers and sub-topic shift markers used, shows that there are 4 linguistic features. (1) The phrase consists of temporal phrases, modal phrases, and enumerative and categorized phrases. (2) The conjunction consists of conditional conjunctions, adversative conjunctions, conclusive conjunctions, continuative conjunctions, contrastive conjunctions, elucidative conjunctions, exemplificatory conjunctions, causal conjunctions, and alternative conjunctions. (3) The participation of two linguistic features include exemplificatory conjunctions appearing with temporal phrases, continuative conjunctions appearing with temporal phrases, adversative conjunctions appearing with temporal phrases, contrastive conjunctions appearing with temporal phrases, verb phrases appearing with contrastive conjunctions, and verb phrases appearing with temporal phrases. (4) There is no linguistic signal for shifting topic.

Further issues changing topic or sub-topic which may occur in two ways involve either in a paratactic manner or in a hypotactic manner.

In topic previously mentioned, there are 3 features occurs ; namely (1) the temporal phrase (2) the conjunction which consists of conditional conjunctions, adversative conjunctions, conclusive conjunctions, continuative conjunctions, and elucidative conjunctions ; and (3) there is no linguistic signal in topic previously mentioned.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ลักษณะภาษาในพระราชนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (The Language in the Travelogue of Her Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศศิวิมล พลิตาภรณ์ (Miss Sasivimon Plitaporn)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ลักษณะภาษาในพระราชนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะภาษาที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ พระราชนิพนธ์เรื่อง *ย่านแดนมังกร ชมช่อมาลดี ปริศนาดวงดาว “ไอรัก” คืออะไร?* และ *มหัศจรรย์ทุกวัน* ใน 4 ประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาโครงสร้างภาษาในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2) ศึกษาลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องและลักษณะภาษาแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อย 3) ศึกษาการเชื่อมโยงความ 4) ศึกษาการใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) โครงสร้างภาษาในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวฯ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงสร้างภายใน และโครงสร้างภายนอก

โครงสร้างภายใน ได้แก่ การเริ่มต้น และการลงท้าย โครงสร้างภายนอก ได้แก่ ส่วนคำนำ และส่วนภาคผนวก จากการศึกษาพบว่าพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวฯ ทุกเล่มมีโครงสร้างภายใน ส่วนโครงสร้างภายนอก ปรากฏเฉพาะในบางเล่มเท่านั้น

2) ลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่อง และลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องย่อย

ลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การใช้ (วัน)-วันที่-เดือน-ปี ที่บันทึกเหตุการณ์ และ (2) การใช้ชื่อส่วนประกอบของโครงสร้างสารคดี ส่วนลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องย่อยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยโดยไม่มีตัวกำหนดการเปลี่ยนหัวเรื่อง และ (2) การเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยโดยมีตัวกำหนดการเปลี่ยนหัวเรื่อง

3) การเชื่อมโยงความในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยว ศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง (2) การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ และ (3) การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม

จากผลการศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงมี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การอ้างถึงด้วยสรรพนาม และ (2) การอ้างถึงด้วยการชี้เฉพาะ

การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ มีการซ้ำทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ (1) การซ้ำทุกส่วน (2) การซ้ำบางส่วน (3) การซ้ำความหมาย และ (4) การซ้ำโครงสร้าง

การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม มี 19 ประเภท ได้แก่ (1) คำเชื่อมแสดงความคล้อยตามหรือคำเชื่อมเพิ่มเติม (2) คำเชื่อมแสดงการขัดแย้ง (3) คำเชื่อมแสดงการให้เลือก (4) คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง (5) คำเชื่อมแสดงการแจกแจงรายละเอียด (6) คำเชื่อมแสดงการขยายความ (7) คำเชื่อมแสดงเหตุ (8) คำเชื่อมแสดงผล (9) คำเชื่อมแสดงการกล่าวถึงคำพูด ความคิด หรือข้อเท็จจริง (10) คำเชื่อมแสดงเวลา (11) คำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์ (12) คำเชื่อมแสดงจุดเริ่มต้น (13) คำเชื่อมแสดงจุดสิ้นสุด (14) คำเชื่อมแสดงลำดับขั้นตอน (15) คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข (16) คำเชื่อมแสดงวิธีการ (17) คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ (18) คำเชื่อมแสดงการสรุปความ และ (19) คำเชื่อมแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน

4) การใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การใช้เครื่องหมายขลิติด (2) การใช้เครื่องหมายอัญประกาศ และ (3) การใช้ตัวอักษรเอน ผลการศึกษามีดังนี้

การใช้เครื่องหมายขลิติด มีหน้าที่ 12 ลักษณะ คือ (1) เพื่อแสดงข้อมูลเพิ่มเติม (2) เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อสังเกตหรือข้อสงสัย (3) เพื่อแสดงการบรรยายเหตุการณ์ในขณะนั้น (4) เพื่อระบุตำแหน่งหรือสถานะ (5) เพื่อแสดงคำภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ (6) เพื่อแสดงการกำกับคำทับศัพท์ (7) เพื่อแสดงชื่อเต็ม (8) เพื่อแสดงอักษรย่อ (9) เพื่อแสดงชื่อบุคคล (10) เพื่อแสดงชื่อเฉพาะ (11) เพื่อแสดงตัวอย่าง และ (12) เพื่อแสดงการแจกแจงการเป็นลำดับ

การใช้เครื่องหมายอัญประกาศ มีหน้าที่ 6 ลักษณะ คือ (1) เพื่อแสดงการกล่าวเน้น (2) เพื่อแสดงการกล่าวอ้าง (3) เพื่อแสดงคำพูด (4) เพื่อแสดงคำภาษาต่างประเทศ (5) เพื่อแสดงชื่อบุคคล และ (6) เพื่อแสดงชื่อเฉพาะ

การใช้ตัวอักษรเอน มีหน้าที่ 8 ลักษณะ คือ (1) เพื่อแสดงข้อมูลเพิ่มเติม (2) เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือข้อสังเกต (3) เพื่อแสดงการกล่าวอ้าง (4) เพื่อแสดงข้อความที่อยู่ในขลิติดหรืออัญประกาศ (5) เพื่อแสดงคำภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (6) เพื่อแสดงคำภาษาต่างประเทศ (7) เพื่อแสดงชื่อบุคคล และ (8) เพื่อแสดงชื่อเฉพาะ

Abstract

The purpose of this study is to investigate the language in the travelogue of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn from the data collected from 5 travel books: *Treading the Dragon Land*, *Joy of Jasmine*, *Secrets of the Stars*, *What is "Airak"?*, and *Daily Miracles* in order to examine the structure, topic markers and sub-topic shift markers, cohesion, and punctuation in the travelogue. Results of the study are summarized as follows:

1) The structure of the travelogue is divided into 2 types: an internal structure and an external structure. The internal structure, i.e. opening and closing, is the obligatory part whereas the external structure, i.e. preface and appendix, is optional.

2) Topics of the travelogue are marked either by (Day)-Date-Month-Year that the event was happening or title of the travelogue. Further, sub-topic shift may or may not use overt markers.

3) Three types of cohesive devices are studied: reference, repetition and conjunction. Reference is divided into 2 types: pronominal and demonstratives. Repetition includes complete repetition, partial repetition, paraphrase, and parallelism. Conjunction can be divided 19 types, i.e. additive, contrastive, alternative, exemplificatory, reformulation, continuative causal, resultative, factitive, temporal, purposive, starting, ending, enumerative, conditional, procedural, comparative, inferential, and transitional.

4) Three types of punctuation are studied: parentheses, double quotation marks and italics. Parentheses are used for 12 purposes, i.e. to add the information, to express the ideas, feelings, remarks of suspicion, to explain the happening events, to specify the titles of status, to show the Thai or foreign equivalents, to specify the loan origins, to specify the full names, for exemplification, and for the enumeration. Double quotation marks are used for 5 purposes, i.e. to give particular emphasis, for reference to the previous quotations or writings, for the foreign equivalents, for the personal names, and for the proper name. Italics are used for 8 purposes, i.e. to add the information, to express the ideas, feelings or remarks, for reference to the previous quotations or writings, for the content in the parentheses or double quotation marks, to show the Thai or English equivalents, to show the foreign equivalents, for the personal names, and for the proper names.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายในภาษาไทย (Uses of First Person terms of Reference and Final Particles in Thai)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกุลธิดา กลิ่นเฟื่อง (Miss Kultida Klinfuang)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดิเรก ศรีนราวัฒน์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายในภาษาไทย” นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของผู้ชายและผู้หญิง ตลอดจนทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาจากการสนทนาแบบไม่เป็นทางการของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้พูดเพศชาย 66 คน และผู้พูดเพศหญิง 66 คน ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างประชากรให้ตรงตามปัจจัย 4 ประการที่คาดว่าจะมีผลต่อการใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย ได้แก่ ปัจจัยเรื่องสถานภาพ อายุ เพศ และความสนิทสนม ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดเพศชายจะใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 จำนวน 8 รูปแบบ โดยใช้การละ (Ø) มากที่สุดคือร้อยละ 50.57 รองลงมาคือใช้คำว่า “ผม” (ร้อยละ 31.00) คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 ที่ผู้ชายใช้นี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่ไม่มีความสนิทสนมกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ คำว่า “ผม” 2) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกัน ได้แก่ การใช้ชื่อเล่น การใช้คำเรียกญาติ การใช้คำว่า “กู”, “ฉัน” การใช้ชื่ออาชีพ และการละ (Ø)

ผู้พูดเพศหญิงใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 จำนวน 11 รูปแบบ โดยใช้การละ (Ø) มากที่สุดคือร้อยละ 54.78 รองลงมาคือใช้คำว่า “ดิฉัน” (ร้อยละ 8.25) คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 ที่ผู้หญิงใช้นี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กับ

คู่สนทนาที่ไม่มีความสนิทสนมกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ คำว่า “ดิฉัน” “นี่” 2) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกัน ได้แก่ คำว่า “ฉัน”, “เขา” การใช้ชื่อเล่น การใช้คำว่า “เรา”, “กู”, “หนู” และการใช้ชื่ออาชีพ 3) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาทั้งที่สนิทและไม่สนิทกัน ได้แก่ การใช้คำเรียกญาติ และการละ (Ø)

เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 ของผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงพบว่า คำว่า “ผม” และ “ดิฉัน” เป็นคำที่แบ่งแยกการใช้ตามเพศของผู้พูดอย่างชัดเจน คำอ้างถึงบุรุษที่ 1 ที่ผู้ชายและผู้หญิงใช้สอดคล้องกัน ได้แก่ การใช้ชื่อเล่น การใช้คำว่า “เรา”, “กู” และการใช้ชื่ออาชีพ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางสถานภาพและบทบาทระหว่างคู่สนทนาที่แตกต่างกัน คือความสัมพันธ์แบบด้อยกว่า แบบเท่าเทียมกัน และแบบเหนือกว่า

สำหรับการใช้คำลงท้ายนั้น ผู้ชายจะใช้คำลงท้าย 6 รูปแบบ โดยจะปรากฏการไม่ใช้คำลงท้ายมากที่สุดคือ ร้อยละ 81.55 รองลงไปคือการใช้คำว่า “ครับ” (ร้อยละ 16.02) การใช้คำลงท้ายของผู้พูดเพศชายแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่ไม่มีความสนิทสนมกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้คำว่า “ครับ” และ “ครับผม” 2) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกัน ได้แก่ คำว่า “ฮะ” และ 3) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกันอย่างมาก ได้แก่ การไม่ใช้คำลงท้าย การใช้คำว่า “วะ/หะ” และ “โว้ย”

ผู้หญิงจะใช้คำลงท้าย 6 รูปแบบ โดยจะปรากฏการไม่ใช้คำลงท้ายมากที่สุดคือ ร้อยละ 80.37 รองลงไปคือการใช้คำว่า “คะ/ค่ะ” (ร้อยละ 18.36) การใช้คำลงท้ายของผู้พูดเพศหญิงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่ไม่มีความสนิทสนมกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้คำว่า “คะ/ค่ะ” และ “ฮะ/เฮ้” 2) กลุ่มที่ใช้กับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกัน ได้แก่ การไม่ใช้คำลงท้าย การใช้ “วะ/หะ”, “โว้ย” และ “ครับ”

เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำลงท้ายของผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงพบว่า การใช้คำว่า “ครับผม” และ “คะ/ค่ะ” เป็นคำที่แบ่งแยกการใช้ตามเพศของผู้พูดอย่างชัดเจน คำลงท้ายที่ชายและหญิงใช้สอดคล้องกัน ได้แก่ คำว่า “วะ/หะ” และ “โว้ย” ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางสถานภาพและบทบาทระหว่างคู่สนทนาแบบเท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย พบว่ามีคำอ้างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายจำนวน 7 คู่ ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยแสดงให้เห็นระดับความสุภาพในการสนทนา 3 ระดับ คือ 1) แสดงความสุภาพมากและแสดงความท่างเห็นมาก 2) ไม่แสดงความสุภาพมากนักโดยอาจแสดงความท่างเห็นหรือสนิทสนมก็ได้ และ 3) ไม่แสดงความสุภาพแต่แสดงความสนิทสนมอย่างมาก

Abstract

The main purpose of this study are (1) to determine the uses of first person terms of reference and final particles in Thai; and (2) to study the relationship between the first person terms of reference and final particles. The data was collected from conversation of 132 speakers, 66 men and 66 women, representing 4 social factors, i.e. status age sex and intimacy.

The finding from men's uses of first person terms of reference reveal that the most used of first person terms of reference was the zero pronoun (50.57%) and the next most used was /phǒm/ (31.00%). Men's use of first person terms of reference can be classified into 2 groups: (1) terms used with non-intimates, i.e. /phǒm/; and (2) terms used with intimates, i.e. nicknames, kin terms, /kuu/, /chǎn/, occupation terms and zero pronoun.

The finding from women's uses of first person terms of reference reveal that the most used of first person terms of reference was the zero pronoun (54.78%) and the next most used was /dichǎn/ (8.25%). Women's use of first person terms of reference can be classified into 3 groups: (1) terms used with non-intimates, i.e. /dichǎn/ and /mii/; (2) terms used with

intimates, ie /chăn/, /khăw/, nicknames, /raw/, /kuu/, /nũu/ and occupation terms; and (3) terms used with both intimates and non-intimates, ie kin terms and zero pronoun.

The comparison between men's and women's use of first person terms of reference indicate that /phôm/, and /dichăn/ are fixed to use by male and female speakers respectively. Similarities between men's and women's use of first person terms of reference included use of nicknames, /raw/, /kuu/ and occupation terms. These terms demonstrate the 3 status relationships between the speaker and the addressee, ie inferior, equal or superior.

In men's use of final particles it is found that absented final particles have the highest frequency occurrence (81.55%). The next most frequent is /khráp/ (16.02%). Men's use of final particles are classified into 3 groups: (1) terms used with non-intimates ie /khráp/ and /khráp phôm/, (2) terms used with intimates, ie /há/; and (3) terms used with close intimates, ie absented final particles, /wá/, /wà/ and /wóoy/.

The finding from women's use of final particles demonstrates that absented final particles have the highest frequency occurrence (80.37%). The next most frequent is /khà/, /khá/ (18.36%). Women's use of final particles are classified into 2 groups: (1) terms used with non-intimates, ie /khâ/, /khá/ and /há/, /hà/; and (2) terms used with intimates, ie absented final particles, /wá/, /wà/, /wóoy/ and /khráp/.

Comparison between men's and women's use of final particles show that /khráp phôm/ and /khá/, /khà/ are fixed to use by male and female speakers respectively. Similarities between men's and women's use of final particles include /wá/, /wà/ and /wóoy/. These terms demonstrate the status relationship between speaker and addressee equals.

Correlation of first person terms of reference and final particles reveals that there are 7 pairs of these terms show 3 degrees of politeness: most polite and non-intimate; neutral politeness and intimacy or non-intimacy; and impolite but most intimate.

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาลักษณะรูปและการใช้คำศัพท์คอมพิวเตอร์ในภาษาไทย
(A Study of the Form and Usage of Computer Terminology in Thai)

ชื่อผู้เขียน

นางสาวธิติมา นรัตถรักษา
(Miss Thitima Naratharaksa)

แผนกวิชา/คณะ

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง

ปีการศึกษา

2543

บทคัดย่อ

จากข้อมูลศัพท์คอมพิวเตอร์ในการวิจัยครั้งนี้ ศัพท์คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ยืมมาจากภาษาอังกฤษเกือบทั้งหมด สำหรับการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบการสร้างคำศัพท์คอมพิวเตอร์ในภาษาไทย 2) เพื่อศึกษาปริมาณและเปรียบเทียบการใช้ รูปแบบการสร้างคำแต่ละรูปแบบในแหล่งข้อมูล 6 ประเภท 3) เพื่อศึกษาลักษณะการถอดอักษรคำยืมทับศัพท์ของคนไทย ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำศัพท์คอมพิวเตอร์จากนิตยสารจำนวน 42 ฉบับ หนังสือพิมพ์จำนวน 100 ฉบับ หนังสือจำนวน 15 เล่ม คู่มือจำนวน 15 เล่ม พจนานุกรมจำนวน 5 เล่ม และโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำนวน 15 โปรแกรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบการสร้างคำศัพท์คอมพิวเตอร์จากส่วนประกอบของคำศัพท์แต่ละคำ สำหรับการศึกษปริมาณการใช้รูปแบบการสร้างคำแต่ละรูปแบบ ผู้วิจัยใช้วิธีการนับคำศัพท์ที่ใช้รูปแบบการสร้างคำแต่ละรูปแบบ และหาค่าทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบรูปแบบการสร้างคำทั้งสิ้น 3 กลุ่มใหญ่ เมื่อพิจารณาจากที่มาของ คำยืม คือ 1) การสร้างคำโดยยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้โดยแปลงหรือปรับเปลี่ยนบางส่วน ได้แก่ การยืมทับศัพท์ การยืมปน และการยืมแปล 2) การสร้างคำโดยยืมความหมายจากภาษาต่างประเทศมาประดิษฐ์คำขึ้นใหม่ ได้แก่ การประสมคำ และการเติมหน่วยคำเติม และ 3) การสร้างคำในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การตัดคำ และการเลียนเสียง นอกจากการสร้างคำทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ยังพบวิธีการขยายความหมายด้วยอีก 1 วิธี

รูปแบบการสร้างคำที่พบทั้งหมดนี้เมื่อพิจารณากระบวนการสร้างคำภายในภาษาไทย พบว่ามีวิธีการสร้างคำทั้งสิ้น 5 วิธี ได้แก่ วิธีการทับศัพท์ วิธีการแปล วิธีการกึ่งแปลกึ่งทับศัพท์ วิธีการอธิบายคำ และวิธีการขยายความหมาย

สำหรับผลการศึกษาการใช้รูปแบบการสร้างคำในแหล่งข้อมูล 6 ประเภทนั้น พบว่ามีความถี่การใช้รูปแบบการยืมทับศัพท์มากที่สุดในแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ ส่วนรูปแบบการสร้างคำที่ใช้น้อยมาก ได้แก่ การเติมหน่วยคำเติม การตัดคำ และการเลียนเสียงธรรมชาติ สำหรับการยืมแปลและการประสมคำนั้นพบว่าใช้มากในแหล่งข้อมูลบางประเภทเท่านั้น คือ พจนานุกรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ในส่วนผลการศึกษาที่พิจารณาจากแหล่งข้อมูลแต่ละประเภทนั้น พบว่า แหล่งข้อมูลประเภทนิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือและคู่มือมีการใช้รูปแบบการยืมทับศัพท์มากที่สุด การยืมปนมากเป็นลำดับที่สอง ส่วนรูปแบบการสร้างคำที่มีการใช้น้อยที่สุดในแหล่งข้อมูลประเภทนิตยสารและคู่มือคือ การตัดคำ ในแหล่งข้อมูลประเภทหนังสือพิมพ์ รูปแบบการสร้างคำที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ การเติมหน่วยคำเติม และในแหล่งข้อมูลประเภทหนังสือรูปแบบการสร้างคำที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ การเลียนเสียงธรรมชาติ

แหล่งข้อมูลประเภทพจนานุกรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์พบว่ามีการใช้รูปแบบการประสมคำมากที่สุด การยืมแปลมากเป็นลำดับที่สอง ส่วนรูปแบบการสร้างคำที่มีการใช้น้อยที่สุดคือ การเติมหน่วยคำเติม

สำหรับผลการวิจัยในเรื่องการถอดอักษรคำยืมทับศัพท์ที่แตกต่างกันนั้น พบการถอดอักษรคำยืมทับศัพท์แตกต่างกัน 6 กรณี ได้แก่

- 1) พยัญชนะต้นภาษาอังกฤษซึ่งได้แก่ c, g, k, p, s, t และ th มีการถอดอักษรเป็นพยัญชนะภาษาไทยไม่ตรงกันในคำยืมทับศัพท์คำเดียวกัน
- 2) พยัญชนะสะกดภาษาอังกฤษ ซึ่งได้แก่ c, c(e), ck, k, ng, nk, p, sh, และ t มีการถอดอักษรเป็นพยัญชนะภาษาไทยไม่ตรงกันในคำยืมทับศัพท์คำเดียวกัน
- 3) รูปสระภาษาอังกฤษแต่ละรูป ใช้แทนหน่วยเสียงได้มากกว่า 1 หน่วยเสียง ทำให้คนไทยถ่ายทอดสระแตกต่างกันทั้งรูปสระและความสั้นยาวของสระ
- 4) ผู้ใช้คำศัพท์คอมพิวเตอร์ถ่ายทอดระดับเสียง (ซึ่งเป็นผลจากการเน้นเสียง) ในคำยืมทับศัพท์ด้วยรูปวรรณยุกต์ภาษาไทยแตกต่างกัน
- 5) ถอดอักษรไม่ตรงกับต้นศัพท์ภาษาอังกฤษ
- 6) ผู้ถอดอักษรตัดแบ่งพยางค์ในการสะกดคำแตกต่างกัน

Abstract

Computer terms in Thai are loans from English. The purpose of this study is (1) to analyze and classify word formation of such computer terms in Thai, (2) to compare their frequency of use across six different types of source, and (3) to analyze different ways in which loan words are transliterated. The data sample includes computer terms from a total of 42 magazines, 100 newspapers, 15 books, 15 handbooks, 5 bilingual dictionaries and 15 computer programs. Form and usage are examined by analyzing word constituents and conducting statistical analyses.

The study shows that there are three ways computer terms are loaned from English. They are: (1) loaning forms by modifying a constituent of the loan form (direct loans, loan blends and loan translation); (2) loaning meanings to create new forms in Thai (compounding and affixation); and (3) other types of word formation (clipping and imitation). Apart from these three strategies, semantic extension also surfaces as a commonly used strategy. Viewed from within Thai, word formation involves five processes: direct loans, form to form translation, half-loan/half-translation, elaboration and semantic extension.

Study of frequency of use of computer terms across all sources shows that direct loans are the most used while affixation, clipping and imitation are hardly used at all. Distribution of loan translation and compounding is restricted mostly to dictionaries and computer programs. Frequency analysis of word formation in individual source types shows that in magazines, newspapers, books, and handbooks, direct loans have the highest percentage of use and loan blends the second. In magazines and handbooks, clipping has the lowest percentage. In newspapers, affixation has the lowest percentage of use. In books, imitation has the lowest percentage. In dictionaries and computer programs, compounding has the highest percentage of use, loan translation the second, and affixation the lowest.

Results of the analysis on different types of transliteration of loanwords show six patterns of variation. (1) Writers vary in their transliteration of English consonants in initial position: *c*, *g*, *k*, *p*, *s*, *t*, and *th*. (2) Writers vary in their transliteration of English consonants in final position: *c*, *c(e)*, *ck*, *k*, *ng*, *nk*, *p*, *sh*, and *t*. (3) Because English vowels represent more than one phoneme, writers vary in their interpretation of vowel quality and quantity. (4) Writers vary in the way they convert English stress (pitch) into Thai tones. (5) Writers completely mistransliterate forms. (6) Writers vary in the way they perceive English syllable structure and as a result vary in their spelling of transliterated words.

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาษาชักจูงในโฆษณาทางโทรทัศน์: การศึกษาภาษาระดับข้อความตามแนว
วจนปฏิบัติศาสตร์

(Persuasive Discourse in Thai Television Commercials: a Pragmatic
Approach)

ชื่อผู้เขียน

นางสาวเนาวนิจ สิริผาดิวิรัตน์

(Miss Nowwanij Siriphatiwirut)

แผนกวิชา/คณะ

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิชา บำรุงรักษ์

ปีการศึกษา

2543

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องภาษาชักจูงในโฆษณาทางโทรทัศน์: การศึกษาภาษาระดับข้อความตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าโฆษณาทางโทรทัศน์มีการใช้ภาษาอย่างไรบ้างในการชักจูงผู้ชมให้รับรู้จดจำและเชื่อถือในสินค้า และการใช้ภาษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะภาษาระดับข้อความที่ปรากฏในโฆษณาทางโทรทัศน์ในภาษาไทยอย่างไร

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นบทโฆษณาที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ช่วงเวลา 19.30-21.30 น. ระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน พุทธศักราช 2543 รวมทั้งสิ้น 287 บทโฆษณา

ผลการศึกษาพบว่า บทโฆษณาทางโทรทัศน์มีกลวิธีการชักจูงผู้ชม 3 กลวิธีคือ (1) กลวิธีการชักจูงด้วยรูปลักษณ์ทางภาษา (2) กลวิธีการชักจูงด้วยวาทศิลป์ และ (3) กลวิธีการชักจูงด้วยวจนกรรม

กลวิธีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาษาโฆษณาเป็นภาษาชักจูง กล่าวคือ บทโฆษณา มีลักษณะการใช้ภาษาใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเนื่องจากการจำลองเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมานำเสนอขณะเดียวกัน บทโฆษณาใช้กลวิธีการชักจูงหลากหลายลักษณะซึ่งทำให้โฆษณาก้าวพ้นจากการทำหน้าที่ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสินค้า อาทิ ชื่อ คุณสมบัติ ราคา สถานที่จำหน่าย ไปสู่การสื่อความหมายแฝงที่เกาะเกี่ยวอยู่กับสินค้าที่นำเสนอในบทโฆษณา

Abstract

This study aims to investigate how language in Thai television commercials is used to persuade audiences to recognize, to remember the name, and to trust in the products or services. In addition, what does the language represent in terms of Thai television commercial discourse?

Data is collected from Thai television channel 3, channel 5, channel 7 and channel 9. The data collecting is conducted during primetime between 7.30 p.m. and 9.30 p.m. There are 287 separate commercials studied.

Results show that there are three persuasive devices used in the commercial discourse: (1) the form of language, (2) rhetoric, and (3) speech acts. These devices show that Thai television commercial discourse is persuasive. It is similar to ordinary discourse as it simulates daily life events in presenting certain ideas about products or services. At the same time, various kinds of persuasive devices are used to help communicate with audiences. Thus, the commercial discourse not only provides basic information about products or services such as names, characteristics, price, and place, but also conveys subliminal meanings of the products or services.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน เขมร และกวยใน ชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ (The Tonal System of Northeastern Thai as Spoken by Native Northeasterners, Khmer and Kui of Tha Koi-nang Village, Sawai Sub- district, Prangku District, Srisaket Province)
ชื่อผู้เขียน	นางสาว ปณิตรา ประธานเกียรติ (Miss Panitha Pratankiet)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา รณเกียรติ
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสานที่พูดเป็นภาษากลาง (lingua franca) ซึ่งพูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมร และคนกวยในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ อีกทั้งเพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหมือนและความต่างของระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของชาวไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมร และคนกวย

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้ได้จากการบันทึกเสียงจากผู้บอกภาษาเพศหญิงจำนวน 30 คน ซึ่งแบ่งเป็นชาติพันธุ์ละ 10 คน คือ คนไทยอีสาน 10 คน คนเขมร 10 คน และคนกวย 10 คน โดยเก็บจากลีลาการพูด 2 แบบ คือ ลีลาการพูดแบบชด้อยชัดคำ และลีลาการพูดแบบต่อเนื่อง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.) วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์จะวิเคราะห์จากข้อมูลที่เป็นการพูดแบบชด้อยชัดคำเท่านั้น โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของเกดนี (Gedney, 1972) และ 2.) วิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ซึ่งจะวิเคราะห์จากลีลาการพูด ทั้ง 2 ประเภท โดยใช้โปรแกรม WinCECIL (Computerized Extraction of Intonation in Language (Version 2.1)) ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางกลศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานของคนไทยอีสานและคนกวยมีจำนวนระบบวรรณยุกต์และจำนวนของหน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่ากัน คือ มี 2 ระบบวรรณยุกต์ โดยแบ่งเป็นระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 5 หน่วยเสียง และระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 6 หน่วยเสียง ส่วนคนเขมรมีจำนวนของระบบวรรณยุกต์และจำนวนของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างไป คือ มี 3 ระบบวรรณยุกต์ โดยแบ่งเป็น ระบบวรรณยุกต์แบบที่มี 4 หน่วยเสียง 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง นอกจากนี้ยังพบว่าระบบวรรณยุกต์ของทุกกลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะมีระบบวรรณยุกต์ย่อยที่หลากหลาย โดยเฉพาะของคนเขมรและคนกวยนั้นจะมีความหลากหลายมากกว่าของคนไทยอีสาน แต่อย่างไรก็ตามระบบวรรณยุกต์ของคนเขมรและคนกวยก็ยังคงมีลักษณะเด่นของภาษาไทยอีสานที่เรียกว่า “บันไดลาว” ปรากฏอยู่

สำหรับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์พบว่า เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานของ ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์มีสัทลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั้ง 2 ลีลาการพูด แต่คนเขมรและคนกวยนั้นมีการแปรของเสียงเกิดขึ้น ซึ่งเนื่องมาจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน และอาจจะเนื่องมาจาก อิทธิพลของภาษาแม่ของคนเขมรและคนกวย นอกจากนี้ยังพบว่า สำหรับคนเขมรและคนกวยมีการแปรของเสียงในลีลาการพูดแบบต่อเนื่องมากกว่าในลีลาการพูดแบบชด้อยชัดคำ และรูปแปรบางรูปที่เกิดขึ้นมีสัทลักษณะคล้ายกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานของคนไทยอีสานในลีลาการพูดแบบชด้อยชัดคำ

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์สามารถใช้เสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์สำคัญในการจำแนกภาษาของคนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการสัมผัสทางภาษาได้ เนื่องจากแต่ละกลุ่มชนจะมีสำเนียงที่แตกต่างกันออกไป

Abstract

The people in Tha Koi-nang village, Sawai sub-district, Prangku district in Srisaket province make up a multilingual community of native Northeastern Thai, Khmer and Kui speakers. The purpose of this study is to analyze and compare the tonal systems and tonal characteristics of Northeastern Thai varieties used as a lingua franca by each of these groups of speakers.

Two styles of speech have been chosen for this study: citation form and connected speech. The data was collected from 30 female informants, 10 from each ethnic group. WinCECIL (Vers. 2.1) was used for investigating the acoustic characteristics of tones. The concept of 'tone boxes' from Comparative Tai (Gedney 1972) was used as a tool for analyzing tonal systems, while maintaining a synchronic focus in the study.

Interpreting each of the three varieties of Northeastern Thai as a system in itself, research findings based on citation forms show that varieties are similar in terms of numbers of sub-tonal systems both in citation form and connected speech. Northeasterner and Kui varieties have 2 sub-tonal systems, one with 5 tones and another with 6, while the Khmer variety has 3 sub-tonal systems, one with 4 tones, one with 5 and another with 6.

Moreover, there are many types of sub-tonal systems in the tonal systems of each ethnic group because of tone box splitting and merging. Northeastern Thai speakers have 3 types of sub-tonal systems but Khmer and Kui speakers have 8 types. However, the tonal systems in Northeastern Thai of Khmer and Kui speakers still have the 'Lao ladder' (bandai lao) which is the hallmark pattern of Northeastern Thai.

Findings regarding tonal characteristics reveal that citation forms and connected speech are similar in tone shape and tone movement in each ethnic group. However only Khmer and Kui Speakers display variation in citation form. This is due to influence from the national language, Standard Thai, and to influence from speakers' respective mother tongues, Khmer and Kui.

As for connected speech, variation was found for all ethnic groups as a result of overall suprasegmental influence. Here, for Khmer and Kui speakers, there is even more variation than in citation form. Moreover, tonal characteristics of variation in their connected speech show similarities with those of Northeastern Thai speakers in citation form (sic).

The findings of the study demonstrate that tone in a lingua franca that is a tonal language can be used as a significant identifying feature of the different ethnic group origins of its speakers. This is because each ethnic group has its own tone accent distinguishable from that of other groups.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์รูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย และรูปแบบทางสัทวิทยาของคำกลุ่มเดียวกันในภาษาเขมรตามแนว ทฤษฎีสัทวิทยาสัทสัมพันธ์ (A Prosodic Analysis of Phonological Configurations of Khmer Loan words in Thai and Those of Corresponding Words in Modern Khmer)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพรพรรณ เสริมพงษ์พันธ์ (Miss Pornpun Sermpongpun)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. พิณทิพย์ ทวยเจริญ
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง“การวิเคราะห์รูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและรูปแบบทางสัทวิทยาของคำกลุ่มเดียวกันในภาษาเขมรตามแนวทฤษฎีสัทวิทยาสัทสัมพันธ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดรูปแบบทางสัทวิทยาของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและรูปแบบทางสัทวิทยาของคำภาษาเขมรปัจจุบันที่เป็นคำกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบทางสัทวิทยาของคำทั้งสองภาษา ข้อมูลคำยืมที่นำมาศึกษารวบรวมจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย โดยตรวจสอบที่มาของคำกับพจนานุกรม 4 ฉบับซึ่งเป็นพจนานุกรมเขมร-ไทย 2 ฉบับ และเป็นพจนานุกรมเขมร-อังกฤษ 2 ฉบับหลังจากถ่ายถอดข้อมูลเป็นสัทอักษรสากลแล้วจึงใช้ทฤษฎีสัทวิทยาสัทสัมพันธ์ในการวิเคราะห์รูปแบบทางสัทวิทยาของข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบทางโครงสร้างของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมี 4 กลุ่มได้แก่ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ที่พยางค์แรกเป็นพยางค์เปิดเสมอ คำสองพยางค์ที่พยางค์ที่พยางค์แรกเป็นพยางค์ปิดด้วยเสียงนาสิก และคำสองพยางค์ที่พยางค์แรกและพยางค์ที่ 2 อาจเป็นพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดก็ได้ ส่วนคำภาษาเขมรปัจจุบันมีเพียง 3 กลุ่มได้แก่ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ที่พยางค์แรกเป็นพยางค์ปิดด้วยเสียงนาสิกเสมอ และคำสองพยางค์ที่ทั้งพยางค์แรกและพยางค์ที่ 2 อาจเป็นพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดก็ได้ ไม่ปรากฏคำสองพยางค์ที่พยางค์แรกเป็นพยางค์เปิดเสมอในข้อมูลคำภาษาเขมรปัจจุบัน เมื่อพิจารณาลักษณะทางเสียงที่ปรากฏในคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและคำภาษาเขมรปัจจุบันทุกกลุ่มพบว่ามีลักษณะบางอย่างแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยมีวรรณยุกต์ (tones) ขณะที่คำภาษาเขมรปัจจุบันไม่มีวรรณยุกต์แต่มีลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบ (registers) สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบทางสัทวิทยาพบว่าคำภาษาเขมรปัจจุบันมีจำนวนของพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้ายมากกว่าคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย โดยเฉพาะสระภาษาเขมรปัจจุบันซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ชุดตามความสัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบ 2 ลักษณะ สำหรับเสียงพยัญชนะและเสียงสระใน คำภาษาเขมรปัจจุบันที่ไม่มีในภาษาไทยได้แก่ พยัญชนะต้น [b, d, c, ch, ŋ] พยัญชนะท้าย [c, ŋ, l, h] และสระประสม [ae, av, ao, ɔ̄, ɔ̄o, ɔ̄o] อย่างไรก็ตามพบลักษณะร่วมประการหนึ่งในข้อมูลทั้งสองภาษา นั่นคือไม่ปรากฏพยัญชนะต้นเสียงเสียดแทรกฐานริมฝีปากกับฟัน [f] ในคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและคำภาษาเขมรปัจจุบันทุกกลุ่ม

จากข้อมูลคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและคำภาษาเขมรปัจจุบันที่นำมาศึกษาสามารถสันนิษฐานแนวโน้มของการยืมเสียงภาษาเขมรมาใช้ในภาษาไทยได้ดังนี้

ก) พยัญชนะต้น

- พยัญชนะต้นเสียงกักลมเข้า [b, d] ในคำภาษาเขมร ปรากฏเป็นเสียงระเบิดก้องไม่มีกลุ่มลม [b, d] ในคำยืมภาษาเขมร
- พยัญชนะต้นเสียงนาสิกฐานเพดานแข็ง [ɲ] ในคำภาษาเขมรทุกคำกลายเป็นพยัญชนะต้นเสียงเปิดฐานเพดานแข็ง [j] ในคำยืมภาษาเขมร
- พยัญชนะต้นเสียงระเบิดไม่ก้องฐานเพดานแข็ง [c, ch] ในคำภาษาเขมรเปลี่ยนประเภทเป็นเสียงกักเลือดแทรกไม่ก้องฐานเพดานแข็ง-ปุ่มเหงือก [tɕ, tɕh] ในคำยืม
- พยัญชนะต้นเสียงระเบิดไม่ก้องไม่มีกลุ่มลมในพยางค์ที่สัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 2 ในภาษาเขมรได้กลายเป็นพยัญชนะต้นเสียงระเบิดหรือเสียงกักเลือดแทรกไม่ก้องมีกลุ่มลมในคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย เช่น พยัญชนะต้นเสียงระเบิดไม่ก้องไม่มีกลุ่มลม [p] ในคำภาษาเขมรที่มีลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 2 ปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเสียงระเบิดไม่ก้องมีกลุ่มลม [ph] ในคำยืม

ข) สระ

- สระเดี่ยว สระเดี่ยวในภาษาเขมรทั้งสระกลุ่มที่สัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 1 และสระกลุ่มที่สัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 2 กลายเป็นสระเดี่ยวและสระประสมที่มีลักษณะรูปปากเหมือนกันในคำยืมภาษาเขมรเสมอ เช่น สระเดี่ยวปากห่อ [ɔ̌] ในคำภาษาเขมรปรากฏเป็นสระเดี่ยวปากห่อ [u, o, ɔ:] ในคำยืม, สระเดี่ยวปากเหยียด [e:] ในภาษาเขมรกลายเป็นสระเดี่ยวหรือสระประสมปากเหยียด [e:, ɤ:, iə] ในคำยืมภาษาเขมร
- สระประสม ภาษาเขมรมีสระประสมที่ภาษาไทยไม่มีหลายเสียงโดยความเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในสระประสมแต่ละลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบมีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

1) สระประสมชุดที่สัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 1

- สระประสมปากเหยียดในคำภาษาเขมรปรากฏเป็นสระเดี่ยวปากเหยียดในคำยืมที่มีสัทสมบัติสอดคล้องกับสระเสียงที่ 2 ของสระประสม เช่น สระประสมปากเหยียด [ae] ในคำภาษาเขมรพบเป็นสระเดี่ยวปากเหยียด [e:, e, ɛ:] ในคำยืม

- สระประสมปากห่อในคำภาษาเขมรเปลี่ยนเป็นสระเดี่ยวปากห่อในคำยืมที่มีสัทสมบัติสอดคล้องกับสระเสียงที่ 2 ของสระประสม เช่น สระประสมปากห่อ [ao] ในคำภาษาเขมรเปลี่ยนเป็นสระเดี่ยวปากห่อ ใช้สั้นส่วนหลัง [o:, ɔ] ในคำยืม

2) สระประสมชุดที่สัมพันธ์กับลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 2

- สระประสมปากเหยียดในคำภาษาเขมรพบเป็นสระเดี่ยวหรือสระประสมซึ่งอาจเป็นปากห่อหรือปากเหยียดก็ได้ในคำยืม เช่น สระประสมปากเหยียด [əu] ในคำภาษาเขมรกลายเป็นสระเดี่ยวและสระประสม [a, ɔ, au] ในคำยืม

- สระประสมปากห่อในภาษาเขมรปรากฏเป็นสระเดี่ยวปากห่อหรือปากเหยียดที่มีสัทสมบัติบางอย่างเหมือนกับสระเสียงแรกหรือเสียงที่ 2 ในสระประสม เช่น สระประสมปากห่อ [əu] ในคำภาษาเขมรกลายเป็นสระเดี่ยว [o, ɔ:, ɔ, ɔ:, a] ในคำยืมภาษาเขมร

ค) พยัญชนะท้าย

- พยัญชนะท้ายเสียงหยุดฐานเพดานแข็ง [c] ในคำภาษาเขมรปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายเสียงหยุดฐานปุ่มเหงือก [tʰ] ในคำยืมภาษาเขมร

- พยัญชนะท้ายเสียงนาสิกฐานเพดานแข็ง [ŋ] และพยัญชนะท้ายเสียงข้างลิ้น [l] ในคำภาษาเขมร เปลี่ยนเป็นพยัญชนะท้ายเสียงนาสิกฐานปุ่มเหงือก [n] ในคำยืม
- พยัญชนะท้ายเสียงเสียดแทรก [h] ในคำภาษาเขมรมีการแทนที่ด้วยพยัญชนะท้ายเสียงหยุดฐานปุ่มเหงือก [tʰ] หรือเสียงหยุดฐานเส้นเสียง [ʔ] ในคำยืม

ง) สัทสัมพันธ์

- พยางค์ที่มีวรรณยุกต์ระดับสูงในคำยืมภาษาเขมร 94.34% มาจากพยางค์ภาษาเขมรที่มีลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 2 ส่วนวรรณยุกต์ระดับขึ้นในคำยืมภาษาเขมรเกิดในพยางค์คำยืมที่มาจากพยางค์ภาษาเขมรที่มีลักษณะน้ำเสียงเฉพาะแบบลักษณะที่ 1 เท่านั้น
- รูปแบบของคำสองพยางค์มีการลงน้ำหนักบนพยางค์ที่ 2 เหมือนกันทั้งในคำภาษาเขมรปัจจุบันและคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย

Abstract

This study aims to analyse the phonological configurations of Khmer loanwords in Thai and those of corresponding words in modern Khmer and to compare the phonological configurations of the two languages. The Khmer loanwords were collected from the literature about Khmer loanwords in Thai and were checked against the original language from two Cambodian-Thai dictionaries and two Cambodian-English dictionaries. Then the data were transcribed into the international phonetic alphabet (I.P.A.) and the phonological configurations were analysed by the method of Prosodic Phonology.

The results show that Khmer loanwords can be divided into 4 groups of word-forms: namely, (1) monosyllable, (2) disyllable in which the first syllable is always open, (3) disyllable in which the first syllable is always closed with nasal final, and (4) disyllable in which both syllables are either open or closed. However, modern Khmer words are composed of 3 groups: (1) monosyllable, (2) disyllable in which the first syllable is always closed with nasal final, and (3) disyllable in which both syllables are either open or closed. There is no disyllable in which the first syllable is always open in modern Khmer. Moreover certain phonetic features of the two languages are different, in particular, the tones in Thai and the registers in modern Khmer. Furthermore, it is found that there are more initials, finals and vowels in modern Khmer words than in Khmer loanwords, especially modern Khmer vowels that are closely bound up with the two registers. As for the modern Khmer consonants and vowels which are not found in Khmer loanwords, there are initials [b, d, c, ch, ɲ] finals [c, ɲ, l, h] and diphthongs [ae, av, ao, ɔ̌, ɔ̌, ɔ̌]. However, labiodental fricative initial [f] does not appear in both Khmer words and Khmer loanwords.

In addition, there is a tendency for sound loanshift which can be speculated as follows:

a) Initial Consonants

- Implosive initials [ɓ, ɗ] in Khmer words become voiced unaspirated plosive initials [b, d] in Khmer loanwords.
- The palatal nasal [ɲ] in Khmer words appears to be the palatal approximant [j] in Khmer loanwords.
- Voiceless palatal plosive initials [c, ch] in Khmer words are seen as voiceless alveolo-palatal affricate initials [tɕ, tɕh] in loanwords.
- Voiceless unaspirated plosive initials in 2nd-register Khmer words become voiceless aspirated plosive initials in loanwords. For instance, voiceless unaspirated plosive initial

[p] in 2nd-register Khmer words is seen as voiceless aspirated plosive initial [ph] in Khmer loanwords.

b) Vowels and Diphthongs

Vowels. Both the first register vowels and the second register vowels in Khmer words become the corresponding vowels or diphthongs in loanwords which are similar in the shape of lips. For example, the rounded vowel [u̐] in Khmer words is seen as rounded vowels [u, o, ɔ:] in loanwords; unrounded vowel [e:] in Khmer words appears to be unrounded vowels and diphthong [e:, ɤ:, iə] in Khmer loanwords.

Diphthongs. There are a number of Khmer diphthongs which are not found in loanwords. Changes of vowel qualities taking place on each register are summarized, as shown below:

1) The first register diphthongs

- Unrounded diphthongs in Khmer words become unrounded vowels which share some sound qualities with the second vowels in Khmer diphthongs. For instance, unrounded diphthong [ae] in Khmer words appears to be unrounded vowels [e:, ɛ, ɛ:] in loanwords.

- Rounded Khmer diphthongs are seen as rounded vowels whose sound qualities are similar to the second vowel in Khmer diphthongs. For example, rounded diphthong [ao] in Khmer words becomes rounded vowels [o:, ɔ] in loanwords.

2) The second register diphthongs

- Unrounded Khmer diphthongs become unrounded or rounded vowels which share some sound qualities with the first or second vowels in Khmer diphthongs. Moreover the unrounded Khmer diphthongs are found with rounding feature in diphthongs in Khmer loanwords. For instance, short unrounded diphthong [ěə] in Khmer words become vowels and diphthong [a, ɔ, au] in loanwords.

- Rounded Khmer diphthongs are seen as either rounded or unrounded vowels which are similar in sound features to the first or second vowels in Khmer diphthongs. For example, rounded diphthong [u̐ə] in Khmer words appears to be vowels [o, ɔ:, ɔ, ɔ:, a] in Khmer loanwords.

c) Final Consonants

- The palatal stop final [c] in Khmer words appears as the alveolar stop final [tʰ] in loanwords.

- Palatal nasal [ɲ] and lateral finals [ɭ] in Khmer words become the alveolar nasal final [n] in loanwords.

- The glottal fricative final [h] in Khmer words become alveolar [tʰ] or glottal stop finals [ʔ] in Khmer loanwords.

d) Prosodies

- 94.34% of the high-tone syllables in Khmer loanwords are in accord with the 2nd-register syllables in Khmer words, while the rising tone syllables appear to come from the 1st-register syllables in Khmer words only.

- Second syllables of disyllabic words are more strongly accented in both languages.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วรรณยุกต์ภาษาอีสาน (ลาว) ที่พูดโดยคนอีสาน (ลาว) ผู้ไทย และโซ่ ในชุมชนตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร (Tone in Northeastern Thai as spoken by Lao, Phu Thai and So of the communities at Naphiang sub-district, Kusuman district, Sakon Nakorn Province.
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพรสวรรค์ นามวัง (Miss Pomsawan Namwang)
แผนกวิชา / คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวัน
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาระบบและสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ในภาษาอีสาน (ภาษากลาง) ที่พูดโดยคน 3 กลุ่ม คือ อีสาน ผู้ไทย และโซ่ ในชุมชนตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยที่มีสมมติฐานว่าวรรณยุกต์ของภาษาอีสานที่พูดโดยกลุ่มคนผู้ไทย และคนโซ่ จะมีการแปรเปลี่ยนไปเนื่องจากอิทธิพลของระบบเสียงในภาษาแม่ ได้แก่ ภาษาผู้ไทย และภาษาโซ่ตามลำดับ ผู้วิจัยพบว่าในชุมชนดังกล่าวมีการใช้ภาษากลาง 2 ภาษาถิ่น คือภาษาอีสานถิ่นตำบลนาเพียง ซึ่งเป็นภาษาที่พูดโดยผู้อพยพจากกลุ่มคนอีสาน และภาษาอีสานถิ่นอุบล, ขอนแก่น โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าภาษาถิ่นอุบลและขอนแก่นมีระบบวรรณยุกต์เป็นแบบเดียวกัน สาเหตุที่ต้องมีภาษากลาง 2 ภาษาถิ่น เนื่องจากในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้อพยพภาษาชาวผู้ไทยไม่ได้พูดภาษาอีสานถิ่นตำบลนาเพียง แต่กลับพูดภาษาอีสานถิ่นอุบล, ขอนแก่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้อพยพภาษาชาวผู้ไทยเคยมีถิ่นฐานเดิมอยู่ร่วมกับชาวอีสานที่ย้ายมาจากจังหวัดอุบลและขอนแก่น

ผู้วิจัยพบว่าผลการวิจัยไม่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ภาษาอีสานถิ่นตำบลนาเพียงที่พูดโดยคนโซ่ไม่มีการแปรเปลี่ยน ถึงแม้ว่าภาษาโซ่จะเป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร แต่ภาษาโซ่ถือเป็นภาษาที่มีศักดิ์ศรีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับภาษาอีสาน เนื่องจากกลุ่มคนโซ่เป็นชุมชนเล็กๆ ที่อยู่ในตำบลนี้ อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ไม่มีระบบวรรณยุกต์ เมื่อกลุ่มคนโซ่พูดภาษาอีสานจึงสามารถพูดภาษาอีสานได้ดีเพราะภาษาอีสานเป็นภาษาที่มีศักดิ์ศรีกว่า ส่วนภาษาอีสานถิ่นอุบล, ขอนแก่นที่พูดโดยคนผู้ไทยนั้นระบบวรรณยุกต์ไม่มีการแปรเปลี่ยน ยังคงยึดระบบวรรณยุกต์ตามแบบภาษาอีสานถิ่นอุบล, ขอนแก่น นั่นคือ “บันไดลาว” ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของระบบวรรณยุกต์ภาษาอีสาน ส่วนอิทธิพลภาษาแม่ของชาวผู้ไทยจะปรากฏบ้างเล็กน้อยในสัทลักษณะของบางเสียงวรรณยุกต์ กล่าวคือชาวผู้ไทยยังคงยึดสัทลักษณะบางเสียงวรรณยุกต์ในภาษาแม่มาใช้เมื่อพูดภาษาอีสาน

Abstract

The objective of this thesis is to investigate the tonal systems and tonal characteristics of Northeastern Thai (Lao) varieties as a lingua franca by Lao, Phuthai, and So communities in Naphiang sub-district, Kusuman district, Sakon Nakorn province. Lao and Phuthai are both varieties of Tai while So is a Mon-Khmer language and is non-tonal. The hypothesis underlying the investigation is that the tonal systems and tonal characteristics of Phuthai and So varieties will be influenced by the native languages of the speakers.

Results of the study confirm the hypothesis in an unexpected way. Firstly, two distinct varieties of lingua franca must proposed for Naphiang sub-district:

- (1) the local Northeastern Thai dialect spoken at Naphiang sub-district (NTN); and
- (2) the Northeastern Thai dialect spoken in Ubon Ratchathani, and Khon Kaen (NTUK).

This proposal is based on the fact that during data collection, whereas So speakers used the Lao variety of their own local sub-district, NTN, Phuthai speakers used the more broadly used Lao lingua franca, NTUK. It was subsequently reported that Phuthai speakers had previously lived with Lao speakers from Ubon Ratchathani and Khon kaen provinces.

Secondly, despite the differences between So and Lao, The So variety of Northeastern Thai has a very similar tonal system and tonal characteristics to NTN: Because of the non-pretigious standing of So language and culture, motivation for So speakers to assimilate to the more prestigious NTN is high.

Thirdly, the tonal system of the NTUK variety of Phuthai speakers showed no Phuthai influence. Northeastern Thai spoken by the Phuthai group shows the same "Ban Dai Lao" (literlly "Lao Stairs") tonal split shared by NTUK.

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาคุณานุประโยคในวรรณกรรมประเภทสารคดี
สมัยรัตนโกสินทร์

(The Study of Relative Clauses in Documents
of the Rattanakosin Era)

ชื่อผู้เขียน

นางสาวเมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา

(Miss Methawee Yoothapongthada)

แผนกวิชา/คณะ

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์

ปีการศึกษา

2543

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณานุประโยคที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทสารคดีสมัยรัตนโกสินทร์ โดยผู้วิจัยแบ่งช่วงเวลาสมัยรัตนโกสินทร์เป็น 3 ช่วงสมัย คือ ช่วงสมัยที่ 1 รัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 3 ช่วงสมัยที่ 2 รัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6 และช่วงสมัยที่ 3 รัชกาลที่ 7 - รัชกาลที่ 9

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการศึกษเป็น 4 ประเด็น คือ โครงสร้างของคุณานุประโยค หน้าที่ของคุณานุประโยค คำเชื่อมคุณานุประโยค และข้อเปรียบเทียบเหมือนและเปรียบเทียบต่างของคุณานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยต่าง ๆ ผลการศึกษาสรุปลดดังนี้

โครงสร้างของคุณานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 1 ช่วงสมัยที่ 2 และช่วงสมัยที่ 3 มี 3 รูปแบบ คือ (1) คำเชื่อมคุณานุประโยค+กริยาวิเศษณ์+(คำบอกกำหนด) (2) คำเชื่อมคุณานุประโยค+กริยาวิเศษณ์+กรรมตรง+(คำบอกกำหนด) และ (3) คำเชื่อมคุณานุประโยค+ประโยคสามัญ+(คำบอกกำหนด) ส่วนโครงสร้างของคุณานุประโยคที่ปรากฏเฉพาะในช่วงสมัยที่ 2 และช่วงสมัยที่ 3 มี 2 รูปแบบ คือ (1) คำเชื่อมคุณานุประโยค+ประโยคผสม+(คำบอกกำหนด) และ (2) คำเชื่อมคุณานุประโยค+บุพบทวลี

หน้าที่ของคุณานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 1 ช่วงสมัยที่ 2 และช่วงสมัยที่ 3 มี 7 ประการคือ

(1) ขยายนามวลีที่เป็นหน่วยประธานของประโยคหลัก (2) ขยายนามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยประธานของประโยคหลัก (3) ขยายนามวลีที่เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยคหลัก (4) ขยายนามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยกรรมตรงของประโยคหลัก (5) ขยายนามวลีที่เป็นหน่วยนามเดี่ยว (6) ขยายนามวลีในบุพบทวลีลดฐานะ และ (7) ขยายประโยคที่ปรากฏข้างหน้า หน้าที่ของคุดานุประโยคที่ปรากฏเฉพาะในช่วงสมัยที่ 2 และช่วงสมัยที่ 3 มี 3 ประการ คือ (1) ขยายนามวลีในหน่วยเสริมบอกสถานที่ (2) ขยายนามวลีในหน่วยเสริมบอกเวลา และ (3) ขยายนามวลีในกาลวลีลดฐานะ ส่วนหน้าที่ของคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 3 เพียงสมัยเดียวคือ ขยายนามวลีที่เป็นหน่วยกรรมรองของประโยคหลัก

คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 1 มีจำนวน 4 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” และ “ผู้” โดยเป็นคำเชื่อมสามัญจำนวน 3 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” และ “อัน” และคำเชื่อมสัมพัทธ์จำนวน 4 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” และ “ผู้” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นนามวลีได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” และ “ผู้” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นประโยคได้แก่ “ซึ่ง” และ “อัน” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 2 มีจำนวน 7 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” “ดังที่” “ที่ว่า” และ “อย่าง” โดยเป็นคำเชื่อมสามัญจำนวน 6 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ดังที่” “ที่ว่า” และ “อย่าง” และคำเชื่อมสัมพัทธ์จำนวน 4 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” และ “ผู้” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นนามวลี ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” “ดังที่” “ที่ว่า” และ “อย่าง” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นประโยค ได้แก่ “ซึ่ง” และ “อัน” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 3 มีจำนวน 7 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” “ดัง” “ที่ว่า” และ “อย่าง” โดยเป็นคำเชื่อมสามัญจำนวน 6 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ดัง” “ที่ว่า” และ “อย่าง” และคำเชื่อมสัมพัทธ์จำนวน 6 คำ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” “ดัง” และ “อย่าง” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นนามวลีได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” “ดัง” “ที่ว่า” และ “อย่าง” คำเชื่อมคุดานุประโยคที่ปรากฏร่วมกับรูปหลักที่เป็นประโยค ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” และ “อัน”

การศึกษาข้อเปรียบเทียบและเปรียบเทียบของคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยต่าง ๆ พบว่า คุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 2 และช่วงสมัยที่ 3 มีความคล้ายคลึงกันมากกว่าคุดานุประโยคที่ปรากฏในช่วงสมัยที่ 1 ทั้งในด้านโครงสร้าง หน้าที่ และคำเชื่อมคุดานุประโยค

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relative clause in documents of the Rattanakosin Era. The study divides the Rattanakosin Era into three periods, the first period being from Rama I to Rama III, the second from Rama IV to Rama VI and the third from Rama VII to Rama IX. The study is divided into four areas: the structure of relative clauses, the function of relative clauses, the relative linker and comparison of relative clauses in the three periods.

The study reveals that the structure of relative clauses found in all three periods can be classified according to three patterns: (1) relative linker + verb phrase + (determinative); (2) relative linker + verb phrase + object + (determinative) and (3) relative linker + simple sentence + (determinative). In the second and third periods, two additional patterns can be found: (4) relative linker + compound sentence + (determinative) and (5) relative linker + prepositional phrase.

Functions of the relative clauses found in all three periods can be classified into seven types: modifying the subject of the main clause, modifying the part of the subject of the main clause, modifying the direct object of the main clause, modifying the part of the direct object of

the main clause, modifying the nomen, modifying the noun phrase in a downgraded prepositional phrase and modifying the sentence. In the second and third periods, a further three functions are found: modifying the noun phrase in prepositional phrase, modifying the noun phrase in temporal phrase and modifying the noun phrase in a downgraded temporal phrase. A further function is found in the third period: modifying the indirect object.

Four relative linkers are found in the first period: "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:". Relative linkers which are used only to combine two clauses into one sentence are "thi:" "suŋ" and "ʔan". Relative linkers which are used to combine two clauses into one sentence and also function as a clause constituent are "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:". Relative linkers that can occur with a noun phrase-antecedent are "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:". Relative linkers that can occur with a sentential antecedent are "suŋ" and "ʔan". Seven relative linkers are found in the second period: "thi:" "suŋ" "ʔan" "phu:" "daŋ- thi:" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers which are used only to combine two clauses into one sentence are "thi:" "suŋ" "ʔan" "phu:" "daŋ- thi:" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers which are used to combine two clauses into one sentence and also function as a clause constituent are "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:". Relative linkers that can occur with a noun phrase antecedent "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:" "daŋ- thi:" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers that can occur with a sentential antecedent are "suŋ" and "phu:".

Seven relative linkers are also found in the third period: "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:" "daŋ- thi:" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers which are used to combine two clauses into one sentence are "thi:" "suŋ" "ʔan" "phu:" "daŋ" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers which are used to combine two clauses into one sentence and also function as a clause constituent are "thi:" "suŋ" "ʔan" "phu:" "daŋ" "thi:-wa:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers that can occur with a noun phrase antecedent are "thi:" "suŋ" "ʔan" and "phu:" "daŋ- thi:" and "ja:ŋ- thi:". Relative linkers that can occur with a sentential antecedent are "thi:" "suŋ" and "ʔan".

Study of the similarities and differences of relative clauses in all three periods shows that relative clauses in the second and third periods share more similarities in structure, function and relative linker with each other than either do with the first period.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัว (เพจเจอร์)
	(Language Use in Paging)
ชื่อผู้เขียน	นางสาววันดี พึ่งศรีสุวรรณ
	(Miss Wandee Pungsrisuwan)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัว และเพื่อศึกษาว่าภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัวมีการแปรไปตามเพศ และอายุ ของผู้รับสารหรือไม่ อย่างไร ลักษณะภาษาที่เลือกศึกษาได้แก่ การละ บริบท ผันแปร ชนิดของประโยค ประโยคแสดงหน้าที่ในการสื่อสาร จำนวนประโยคต่อ 1 ข้อความ จำนวนคำต่อ 1 ข้อความ และ จำนวนคำต่อ 1 ประโยค กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลทั่วไปที่ใช้วิทยุติดตามตัว จำนวน 120 คน จำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย 60 คน เพศหญิง 60 คน จำแนกตามอายุ เป็นอายุมาก (35-47 ปี) 60 คน อายุน้อย (13-25 ปี) 60 คน สถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง ได้แก่ 1. ศูนย์การค้ามาบุญครอง และสยามเซ็นเตอร์ 2. ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว 3. ศูนย์การค้าเดอะมอลล์ ท่าพระ 4. ศูนย์การค้าฟิวเจอร์ พาร์ค บางแค และ 5. ศูนย์การค้าเดอะมอลล์ บางแค ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยภาษาที่ปรากฏในวิทยุติดตามตัวของกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 310 ข้อความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และ ค่าไคสแควร์ χ^2 ($p < 0.01$)

ผลการศึกษาพบว่า ภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัว มีการละในตำแหน่งประธานสูงสุด ประเภทของบริบท ผันแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือ เวลา รองลงมาคือบุรุษสรรพนาม ชนิดของประโยค ที่ปรากฏในวิทยุติดตามตัวมากที่สุดคือ ประโยคความเดียว ประโยคแสดงหน้าที่ในการสื่อสาร ที่พบมากที่สุดคือ บอกกล่าว ตามมาด้วยประโยคสั่ง และถาม สำหรับจำนวนประโยคที่มีความถี่ปรากฏสูงสุดในวิทยุติดตามตัวต่อ 1 ข้อความ คือ 2 ประโยค จำนวนคำที่ปรากฏ ต่อ 1 ข้อความสูงสุดคือ 11-15 คำ รองลงมาคือ 6-10 คำ ส่วนจำนวนคำที่มีความถี่ปรากฏสูงสุดต่อ 1 ประโยคคือ 1-5 คำ รองลงมาคือ 6-10 คำ

ผลการศึกษายังพบว่าอายุของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับลักษณะภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศของผู้รับสารไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะภาษาที่ใช้ในวิทยุติดตามตัว เมื่อเปรียบเทียบลักษณะภาษาที่ผู้รับสารทั้ง 4 กลุ่มย่อยได้รับ ได้แก่ เพศชายอายุมาก เพศหญิงอายุมาก เพศชายอายุน้อย เพศหญิงอายุน้อย ผลการศึกษาพบว่า เพศและอายุของผู้รับสารมีผลทำให้ลักษณะภาษาที่ผู้รับสารได้รับแตกต่างกัน 4 ประเภท คือ บริบทผันแปร ประโยคแสดงหน้าที่ในการสื่อสาร จำนวนประโยคต่อ 1 ข้อความ จำนวนคำต่อ 1 ข้อความ

Abstract

The purpose of this study is to analyze language used in Alphanumeric Paging and to investigate whether the gender or age of the receiver has any effect on language used. The data consists of 310 messages collected from 120 pager users randomly selected from five different shopping centers in Bangkok (Maboonkrong Center/Siam Center, Central Plaza Ladpro, The Mall Thaphra, Future Park Bangkae, The Mall Bangkae).

Seven characteristics of language use are investigated. They are ellipsis, deixis, sentence types, language function types, number of sentences per message, number of words per message and number of words per sentence. The study results show that:

- ellipsis occurs more frequently in subject use than object or verb use;
- time deixis occurs more frequently than place or person deixis;
- simple sentences occur more frequently than compound or complex sentences;
- declarative, imperative and interrogative are the most frequent language function types;
- two sentences per message is the most frequent message length;
- the highest frequency of words per message is 11-15 words; and

- the highest frequency of words per sentence is 1-5 words.

The findings also show that the age but not the gender of the receiver has a significant effect upon general language use in paging. However when comparing four groups of pager message receivers (older male, older female, younger male, younger female) the study shows that both gender and age do have an effect upon four types of language use: deixis, language function types, number of sentences per message and number of words per message.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้ภาษาและคู่วจนกรรมในการค้าขาย (Language Use and Adjacency Pairs in Business Transactions)
ชื่อผู้เขียน	นายวิรัช ตามธีรนนท์ (Mr. Virat Tarntiranont)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิชา บำรุงรักษ์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างทั่วไปของภาษาที่ใช้ในการสนทนาเพื่อการค้าขาย 2) เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะคู่วจนกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ในการสนทนาเพื่อการค้าขาย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยบทสนทนาระหว่างผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้า จำนวน 202 บทสนทนา

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างทั่วไปของการสนทนาจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทได้แก่ การเปิดการสนทนา การดำเนินการสนทนา การปิดการสนทนา โดยที่ในการเปิดการสนทนานั้น รูปแบบการเปิดการสนทนาโดยผู้ซื้อสินค้าที่พบมากที่สุดได้แก่ การถามราคาสินค้า และที่พบน้อยที่สุดได้แก่ การบอกราคาสินค้าในตัวสินค้า ในขณะที่รูปแบบการเปิดการสนทนาโดยผู้ขายสินค้านั้นรูปแบบที่พบมากที่สุดได้แก่ การเชิญชวนให้ชม/ลองสินค้า และพบการทักทายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ น้อยที่สุด สำหรับการดำเนินการสนทนานั้นพบว่า ลักษณะการดำเนินการสนทนาโดยผู้ซื้อสินค้าที่พบมากที่สุดได้แก่ การถามราคาสินค้า และพบการขอของแถมและการชำระเงินน้อยที่สุด ในขณะที่ลักษณะการดำเนินการสนทนาโดยผู้ขายสินค้าที่พบมากที่สุดได้แก่ การบอกราคาสินค้า และที่พบน้อยที่สุดได้แก่ การชักจูงผู้ซื้อสินค้า ในการปิดการสนทนา รูปแบบการปิดการสนทนาโดยผู้ซื้อสินค้าที่พบมากที่สุด ได้แก่ สัญญาณเปลี่ยนเรื่อง และพบการให้เหตุผลน้อยที่สุด รูปแบบการปิดการสนทนาโดยผู้ขายสินค้าพบว่าผู้ขายสินค้านั้นมีการใช้การขอบคุณมากที่สุด และใช้การให้เหตุผลน้อยที่สุด

ลักษณะคู่วจนกรรมที่พบในการเปิดการสนทนา โดยมีผู้ซื้อสินค้าเป็นผู้เริ่มพบ การถามราคา-การบอกราคาสินค้ามากที่สุด และพบการขอชม/ลองสินค้า-กล่าวยินยอมให้ชม/ลองน้อยที่สุด ในขณะที่สถานการณ์คู่วจนกรรมที่มีผู้ขายสินค้าเป็นผู้เริ่มพบ การทักทาย-การตอบการทักทายมากที่สุด และพบการเชิญชวน-ปฏิเสธการเชิญชวนน้อยที่สุด ในการดำเนินการสนทนาที่มีผู้ซื้อ สินค้าเป็นผู้เริ่มพบ การถามราคา-การบอกราคาสินค้ามากที่สุด และพบการชวนคุยนอกเรื่อง-ตอบการชวนคุยนอกเรื่องน้อยที่สุด ในขณะที่สถานการณ์คู่วจนกรรมที่มีผู้ขายสินค้าเป็นผู้เริ่มพบ การถามความต้องการ-บอกถึงสิ่งที่ต้องการมากที่สุด และพบการชวนคุยนอกเรื่อง-ตอบการชวนคุยนอกเรื่องน้อยที่สุด สำหรับการปิดการสนทนาโดยมีผู้ซื้อสินค้าเป็นผู้เริ่มพบสัญญาณเปลี่ยนเรื่อง-การขอบคุณมาก

ที่สุด และพบรำลา-รำลำน้อยที่สุด สำหรับสถานการณ์คู่จวนกรรมที่มีผู้ขาย สินค้าเป็นผู้เริ่มนั้นพบ การพูดเสริม-
ตอบการพูดเสริมมากที่สุด และพบการขอบคุณ-ขอบคุณ น้อยที่สุด

Abstract

The purposes of this study are 1) to study the structure of the language used in the conversation for business transaction. 2) to determine the language characteristics of adjacency pair used in the conversation for business transaction. The data used consist of 202 conversations between seller and buyer.

The results of the study reveal that the structure of the conversation can be divided into 3 parts which are: the opening, the proceeding, and the closing. The characteristics of the opening by the buyer which found most often is asking for the price of the goods and telling the purpose in the goods is the type that least found. While the characteristics of the opening by the seller, inviting the buyer is the type found most often and greeting for friendship net is the type that least found. For the characteristics of the proceeding by the buyer which found most often is asking for the price of the goods and asking for the premium, asking for the term of payment is the type that least found. The characteristics of the proceeding by the seller that found most often is telling the price of the goods and convincing the buyer is the type that least found. For the characteristics of the closing by the buyer found that buffer is the type found most often and legitimatizer is the type that least found. While thanking is the type that most often found for the characteristics of the closing by the seller and legitimatizer is the type that least found.

For the characteristics of the adjacency pairs in the opening which the buyer is the initiator of adjacency pair found that asking for the price of the goods – telling the price of the goods is the type that found most often and requesting to try the goods – permitting the buyer to try the goods is the type that least found. In other hand, when the seller is the initiator of the adjacency pair, the type most often found is greeting – answer the greeting and the type that least found is inviting - rejecting the invitation. The characteristics of the adjacency pairs in the proceeding which has the buyer as the initiator of adjacency pair found that the type found most often is asking for the price of the goods – telling the price of the goods and talking about other things – answering the talk is the type that least found. And when the seller is the initiator of the adjacency pair, asking for the need of the buyer – telling the seller what is the goods needed is the type most often found and talking about other things – answering the talk is the type that least found. In the closing, the characteristic of the adjacency pair which has the buyer as the initiator of adjacency pair that most often found is the buffer – thanking and farewell – farewell is the type that least found. And when the seller is the initiator of the adjacency pairs the type that found most often is additional talk – additional talk and thanking – thanking is the type that least found.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า (Address Terms of Sales People)
ชื่อผู้เขียน	นายสถาพร วัฒนธรรม (Mr. Sathaporn Wattanatham)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า” นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้ประกอบการค้าใช้เรียกผู้ซื้อและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศของผู้ซื้อ อายุของผู้ซื้อ และสถานที่ประกอบการค้า กับการใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าชาย และหญิงกลุ่มละ 100 คน ภายในแต่ละกลุ่มแยกย่อยเป็นในห้างสรรพสินค้า 50 คน และตลาดนัด 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ บทสนทนาระหว่างผู้ประกอบการค้ากับผู้ซื้อในห้างสรรพสินค้าและตลาดนัด สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ และค่าไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการค้าประมาณร้อยละ 90 ไม่ใช้คำเรียกขานในการเรียกผู้ซื้อ ส่วนผู้ประกอบการค้าที่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ซื้อ มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ซื้อจำนวนมากกว่าร้อยละ 90 ไม่ใช้คำเรียกขานในการเรียกผู้ประกอบการค้าเช่นกัน

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เพศของผู้ซื้อ อายุของผู้ซื้อ และสถานที่ประกอบการค้าไม่มีผลต่อการใช้คำเรียกขานของผู้ประกอบการค้าและผู้ซื้อ

Abstract

The purpose of this thesis is to study patterns of address terms used by sales people and their customers. The study also examines the relationship between social factors and usage of address terms by sales people, namely, sex of address, age of address, and place of sale.

The population in this study comprises 100 salesmen and 100 saleswomen. Each of these groups consists of 50 sales people from a shopping mall and 50 sales people from a market. Data was collected by observing and recording conversations between sales people and customers.

The results of the study show that 90 percent of sales people and more than 90 percent of customers do not use terms of address. Results also show that sex of addressee, age of addressee and place of sale do not have a statistically significant effect upon address terms used by sales people and customers.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแปรของ (θ) และ (ð) ในภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Variation of (θ) and (ð) in English of Thai Upper Secondary School Students)
ชื่อผู้เขียน	นางสาว สมพิศ เยอเจริญ (Miss Sompit Yercharoen)
แผนกวิชา / คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การแปร (θ) และ (ð) ในคำภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ ตำแหน่งที่ปรากฏ (ต้นคำ กลางคำ และท้ายคำ) เพศ (ชาย และ หญิง) และวัจนลีลา (การอ่านรายการคำ ซึ่งเป็นวัจนลีลาที่เป็นทางการ และการสนทนาเป็นวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ) ตัวแปรภาษาได้แก่ (θ) ซึ่งมี [θ] เสียงอโฆษะเสียดแทรกเป็นรูปแปรมาตรฐาน และ (ð) มี [ð] เสียงโฆษะเสียดแทรกเป็นรูปแปรมาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเกรดเฉลี่ย 3 ขึ้นไป แบ่งเป็นเพศชาย 12 คน และเพศหญิง 12 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน ข้อมูลประกอบด้วยเสียงบันทึกการอ่านรายการคำ และการสนทนาภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษาชาวออสเตรเลีย

ผลการศึกษาพบว่า (θ) และ (ð) มีรูปแปรหลัก 7 รูปคือ [θ] [ð] [t] [tʰ] [s] [d] และรูปแปร “อื่นๆ” ในภาพรวม (θ) ปรากฏเป็น [θ] สูงสุด (ร้อยละ 38.4) ตามด้วย [t] (ร้อยละ 30) และ [tʰ] (ร้อยละ 22) ส่วน (ð) ปรากฏเป็น [d] สูงสุด (ร้อยละ 50.7) ตามด้วย [ð] (ร้อยละ 22.8) และ [tʰ] (ร้อยละ 12.6)

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ละตัวแปรตามตำแหน่งที่ปรากฏ เพศ และวัจนลีลา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในส่วนของ (θ) ตำแหน่ง และวัจนลีลามีผลต่อการแปรของ (θ) แต่เพศไม่มีผล สำหรับการแปรของ (ð) ผลการศึกษพบว่าตำแหน่งที่ปรากฏ เพศ และวัจนลีลา มีผลต่อการแปรของ (ð)

เมื่อพิจารณาดำแหน่งที่ปรากฏ เพศ และวัจนลีลา พร้อมกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ตำแหน่งโดยส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อการแปรของ (θ) ในแต่ละวัจนลีลาของแต่ละเพศในทางกลับกัน ตำแหน่งยังคงมีผลต่อการแปรของ (ð) ในทุกวัจนลีลาของทั้งสองเพศ
2. เพศ ไม่มีผลต่อการแปรของ (θ) และ (ð) ในแต่ละตำแหน่งและในแต่ละวัจนลีลาเป็นส่วนใหญ่
3. วัจนลีลาส่วนใหญ่มีผลต่อการแปรของ (θ) ในกลุ่มตัวอย่างเพศชาย แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงในแต่ละตำแหน่งที่ศึกษา สำหรับ (ð) ผลการศึกษพบว่า วัจนลีลา ยังคงมีผลต่อการแปรของ (ð) เช่นเดิม ในแต่ละเพศและตำแหน่ง

Abstract

The purpose of this study is to investigate variation of (θ) and (ð) in English as spoken by Thai upper secondary school students and to study variation according to position (word-initial, word- medial and word- final), sex (male and female) and style (word list-reading, formal style and interview, informal style) . The phonological variables are the English (θ) and (ð) with [θ] and [ð] as the standard variants respectively.

Informants for the study are 24 Mathayomsuksa 6 students, 12 males and 12 females from Phnomssarakham “Phanom Adun Whittaya” School in Chachoengsao . The data consists of taped word list – readings and interviews with a native speaker of English.

Results show that (θ) and (ð) have 7 main variants : [θ] [ð] [t] [tʰ] [s] [d] and “others”. The results reveal that (θ) is most frequently realized at a rate of as [θ] (38.4 %), followed by [t](30 %) and [tʰ] (22%). (ð) occurs most frequently as [d] (50.7%) followed by [ð] (22.8%) and [tʰ] (12.6%).

On the whole, results show that position and style have an effect on (θ) but sex does not. In the case of (ð), results reveal that position , sex and style have an effect on the variation of (ð).

Further analysis show that

1. Position has no effect on the variation of (θ) in either style or sex; However, position has an effect on the variation of (ð) in every style and for both sexes.
2. Sex has hardly any effect on (θ) and has no effect on (ð) in each position and in each style.
3. Style is likely to have an effect on (θ) in the male informants but not in female informants in each position. In the case of (ð), results reveal that style maintains an effect on the variation of (ð) in each sex and position.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนววรรณคดีปริธาน (A Cognitive Approach to Political Metaphor in Thai)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอุษา พฤทธิชัยวิบูลย์ (Miss Usa Pruthichaiwiboon)
แผนกวิชา/คณะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. ชัชวดี ศรีลัมพ์
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษารูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะในข่าวการเมืองไทย และเพื่อศึกษามโนทัศน์ทางการเมืองของคนไทยจากรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีวรรณคดีปริธานมาใช้ในการศึกษาอุปลักษณะในข่าวการเมืองไทยเพื่อศึกษา

มโนทัศน์ทางการเมืองของคนไทยและนำทฤษฎีการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของแวดวงความหมายต้นทางและแวดวงความหมายปลายทางเพื่อแสดงให้เห็นการถ่ายโยงความหมายระหว่างแวดวงความหมายทั้งสอง โดยศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณจากข่าวการเมืองไทยในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ฐานสัปดาห์วิจารณ์ ผู้จัดการรายสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ที่ออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2542 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมทุกฉบับและทุกตำแหน่งที่มีอุปลักษณปรากฏ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า อุปลักษณในข่าวการเมืองไทยมี 10 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณสงคราม 2. อุปลักษณการแข่งขัน 3. อุปลักษณการพนัน 4. อุปลักษณธุรกิจ 5. อุปลักษณการแสดง 6. อุปลักษณการศึกษา 7. อุปลักษณการเดินทาง 8. อุปลักษณการโจรกรรม 9. อุปลักษณเครื่องเรือน 10. อุปลักษณสิ่งมีชีวิต

อุปลักษณที่พบในข่าวการเมืองไทยทั้ง 10 ประเภทแสดงให้เห็น มโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อการเมืองไทย ดังนี้ 1. การเมือง เป็น สงคราม 2. การเมือง เป็น การแข่งขัน 3. การเมือง เป็น การพนัน 4. การเมือง เป็น ธุรกิจ 5. การเมือง เป็น การแสดง 6. การเมือง เป็น การศึกษา 7. การเมือง เป็น การเดินทาง 8. การเมือง เป็น การโจรกรรม 9. การเมือง เป็น เครื่องเรือน 10. การเมือง เป็น สิ่งมีชีวิต

Abstract

This thesis is concerned with a study of metaphor (Lakoff & Johnson 1980) in political news. Its aims are to analyze metaphor in Thai political news and to determine how Thai speakers conceptualize politics. The research methods was use of Cognitive semantics to analyze metaphor and Componential analysis defined the semantic components in source domain and target domain. The data was collected from five weekly newspapers for sale on newstands in 1999, namely Thansupdawijarn, Phujutkarnrajsupda, Nationsutsupda, Matichonsutsupda and Siamratsupdawijarn.

The study identifies 10 conceptual domains for metaphors in Thai political news. These are War, Competitive games, Gambling, Business, Drama, Education, Travelling, Robbery, Furniture, and Life.

The study reveals that these metaphor reflect the following ways that Thai speakers conceptualize politics:

1. POLITICS IS WAR
 2. POLITICS IS A COMPETITIVE GAME
 3. POLITICS IS GAMBLING
 4. POLITICS IS BUSINESS
 5. POLITICS IS DRAMA
 6. POLITICS IS EDUCATION
 7. POLITICS IS A JOURNEY
 8. POLITICS IS ROBBERY
 9. POLITICS IS FURNITURE
 10. POLITICS IS LIFE
-